

EVANG. EGÝHÁZ ÉS ISKOLA.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Előfizetés díja:

Egész évre. . . 12 kor.
Fél évre. . . . 6 „
Negyed évre . . 3 „
Egy szám ára 24 fill.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . 16 kor.
Fél oldal . . . 8 „
Negyed oldal . . 4 „
Nyolczad oldal . 2 „

Az egyetemes nyugdíjintézetről.

Az egyetemes nyugdíjintézeti bizottságnak két fontos javaslata várja a novemberi egyetemes közgyűlés döntését.

Az egyik javaslat vonatkozik a dunántúli egyházkerületnek a m. é. egyetemes közgyűléshez felterjesztett azon indítványára, hogy a segédlelkészeknek nyujtassék mód arra nézve, hogy szolgálati éveik az egyetemes nyugdíjintézeti tagsági évekbe beszámíttassanak.

A bizottság e hozzáutalt kérdés tárgyalásánál, méltányossági tekintetek mellett, különösen azt vegye figyelembe, hogy a segédlelkész e minőségben alig lehet az egyetemes nyugdíjintézet tényleges terhe, mert a szabályszerű 10 évi nyugdíjszünet tartama alatt rendszerint mindenik rendes lelkészsze s ekként különben is a már kezdettől fogva nyugdíjra jogosult állományok egyikének birtokosává válik. Ha tehát a segédlelkészek előtt is felnyílnak az egyetemes nyugdíjintézet sorompói, ez által tulajdonképpen nem szaporodik a nyugdíjra jogosult állományok száma s nincs veszélyeztetve a matematikai mérleg egyensúlya, feltéve, hogy a beszámítani engedett évekre az illető teljesíti a szabályszerű befizetéseket. A bizottság ennél fogva elvileg megengedhetőnek tartja a segédlelkészi szolgálati éveknél a nyugdíjintézeti tagsági évekbe való beszámítását s ennek szabályozásaképpen azt javasolja, hogy a beszámítás, az illetőnek szabad választása szerint alternative engedessék meg:

a) Akár úgy, hogy a segédlelkésznek megengedtetik az egyetemes nyugdíjintézetbe önkényesen belépni, mely esetben azonban fizetni tartozik a szabályrendelet 11. és 12. §-aiban megállapított járulékokat;

b) Akár pedig úgy, hogy a mikor rendes lelkészsze lesz, akkor jelenti be igényét segédlelkészi szolgálat éveinek beszámítása iránt, mely esetben a beszámított évekre eső összes tagsági és fenntartási járulékok egyszerű kamattal együtt utánfizetendők.

Fontosabb ennél a másik javaslat, mely az egyetemes nyugdíjintézeti szabályrendeletnek a matematikai mérleg által indokolt és követelt hézagát, — a megállapított 10 évi nyugdíj szünetet czélozza pótolni. E hézag pedig különösen most átmenetileg, a nyugdíjintézet fennállásának első 10 évében nyomasztó s kiváltképpen azokra nehezedik károsan, a kik már előhaladott életkorukban lettek az egyetemes nyugdíjintézet tagjai, valamint azokra is, a kik éppen e 10 évi nyugdíjszünet miatt, a szabályrendelet 7. §-ában megállapított kivétel jogával élve, az egyetemes nyugdíjintézetbe be sem léptek s így e nyugdíjigényről végkép lemondtak.

Az egyházegyetem e munkásai közül többen előregedésük s munkaképtelenségük terhei s keserveivel küzdve, a mint azt több köztudomású példa igazolja, arra kényszerülnek, hogy, vagy daczára az egyetemes nyugdíjszünetelésének, illetőleg nélkülözésének nyugalomba vonuljanak; — vagy pedig hivataluk, szinte lehetetlen keresztyét tovább hordozva az alatt görnyedjenek.

Ime, ezeket tartja szem előtt a bizottság érintett javaslata s az ilyeneken óhajt segíteni, az egyházegyetem anyagi viszonyaihoz alkalmazott módon, — a kegydíjazás által.

E kegydíj, az egyetemes nyugdíjintézeti szabályrendelet 26. §-a szerint megállapítandó munkaképtelenség alapján történő nyugalomba vonulás esetére s attól feltételezetten, évi 200—800 koronáig terjedő mennyiségben, az igényesek vagyoni állapota s családi viszonyaira való

tekintettel, egyénenkint állapíthatnák meg; s az az egyetemes nyugdíjintézet tagjai, a nyugdíjszünet lejártáig, — azok pedig, a kik az egyetemes nyugdíjintézet keletkezésekor e nyugdíjintézethez tagsági jogosultságot nyertek ugyan de a szabályrendelet 7. §-ában megállapított kivételnél fogva a nyugdíjintézetbe be nem léptek, munkaképtelenség miatt történő nyugalomba vonulásuk esetében, e kegydíjat életfogytig élveznek.

E kegydíjazás fedezeti forrása pedig mintegy önkényt kínálkozik éppen most, midőn az államkormány hozzá fogott a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló 1898. évi XIV. t. cz. végrehajtásához; s ennek következtében most már foganatosítható az egyetemes közgyűlésnek 1898. óta függőben tartott azon határozata, hogy mihelyt az országos congrua törvényt a kormány végrehajtja, a 100 legszegényebb lelkésznek a közalapból való segélyezése megszűnik, s ekként a megszűnő segélyezésre fordított 20,000 korona a közgyűlés szabad rendelkezésére felszabadul.

Im e felszabaduló 20,000 koronából kér a nyugdíjintézeti bizottság a kegydíjazás céljaira, 12 egész kegydíjat véve számításba, 9600 koronát. Kéri s javasolja pedig ezt a bizottság abban a meggyőződésben, hogy mert ezen felszabaduló pénzösszeg eddigi rendeltetése, egyetemes felügyelőnk nemes szívű indítványa folytán az volt, hogy a szegény s szűkölködő lelkészeket segélyezze: — minden más érvtől eltekintve teljesen indokolt tehát, hogy e pénzösszegnek legalább egy része ezentúl is az eddigi rendeltetésével rokon célra, — vagyis a munkaképtelenné vált lelkészek kegydíjazására szolgáljon.

A részletesen kidolgozott s már megállapított javaslat a bizottság jegyzőkönyvében még a hitelesítést várja s csak az után lesz közzétehető.

Maga az egyetemes nyugdíjintézet különben áldásosan és sikeresen teljesíti hivatalát. Áldásos működését közvetlenül érzi azon 13 özvegy 12 árvájával és 2 szülőtlen árva, a kik jótékonyágát immár élvezik; sikerét pedig a nyilvántartó könyvek igazolják az által, hogy a járulékok rendszeresen folynak be s a hátralékok réme nem kísért.

Az egyetemes nyugdíjintézet 1899. évi december 31-ikén lezárt pénztári számadása szerint:

Bevétel volt:

1. Járulékok befizetéséből	58538 frt 69 kr.
2. Kamatokból	6633 frt 35 kr.
	<u>65162 frt 04 kr.</u>

Kiadása volt:

1. Özvegy-árva ellátási díjakra	1667 frt 33 kr.
2. Kezelési költség	472 frt 30 kr.
3. Tőkésítésre	63022 frt 41 kr.
	<u>65162 frt 04 kr.</u>

Alaptőkéje elhelyezve:

1. Magyar földhitelintézeti záloglevél 4%	60000 frt — kr.
2. Kisbirtokosok orsz. földhitelintézeti záloglevél 4½%	16000 frt — kr.
3. Egyesült bpesti főv. tkp. záloglevelek 4½%	80000 frt — kr.
4. Készpénz takarékpénztári betét 4%	5867 frt 05 kr.
	<u>161867 frt 05 kr.</u>

Kedvező alkalom adtán és éppen most, midőn évi közgyűléseinket tartjuk, a már látott néhány jó példa nyomán indulva, emlékezzünk meg e mindnyájunkkal közös frigyládánkról — az egyetemes nyugdíjintézetéről. Isten áldása lengjen rajta!

GLAUF PÁL
e. ny. ügyvivő.

Lelkipásztorkodás.

Bár a bányakerületi utasítások s Alkotmányunk eléggé körvonalozzák a pap teendőjét, mégis egyes a cura pastoralisra vonatkozó esetek bővebb megvitatása czéltaian nem lehet.

Vegyük tehát figyelembe a hivek gondozását először beszéd által úgy templomban, mint otthoni látogatás alkalmával, másodsor a lelkész példás élete által, melyet mint pap, férj, családapa, honpolgár, tartozik nyilvánítani.

A) Hivek gondozása beszéd által.

1. Templomi beszéd által.

Luther mondá magáról, hogy ő valahányszor a templomban beszélnie kellett „félt.“ E tény azt is jelezte nála, mily fontosnak, szentnek tartotta a templomi beszédet. Szinte szükségtelen említeni tehát, hogy a beszédre lelkiismeretesen kell elkészülni. A teljes elkészülést megköveteli az isten igéjének szentsége s hiveink iránt tanúsítandó tisztelet is.

Ne bizza el magát a pap, ha köznéppnek beszél. Ennek jól beszélni nagy feladat. Ez a jó beszédet, hogy úgy mondjuk „megérzi.“ Inkább érez, mint itél

A beszédet, melyben a dogma érülközzék a morállal, mondja el a pap élőszóval s ne olvassa. A ki olvas az nem prédikál. A beszédnek élőnek, áthatónak kell lennie. Ha a szem papírra van szegezve, a hallgató mintha félne a papra nézni.

Különösen a temetési beszédre ügyeljen. Az adott alkalom nagyon előkészíti a talajt, a hallgatók sziveit az Isten igéjének befogadására. Itt a tömjénezés kerülendő. Már az is hétköznapivá, megszokottá teszi a beszédet, hogy sokszor bárki felett beszélünk, hátha még tömjénezésig leszállunk.

„Prédikáljad az ígét, rajta légy alkalmas és alkalmatlan időben“ (2 Tim. 4, 2.) ha nem is tetszik hiveidnek. „Feddődjél, dorgálódjál, intsed a hallgatókat minden szelidséggel, tanítással.“ Krisztus is ezt tette. (Máté 17, 18; Luk. 9, 55.)

„A háborgó lelkiismeretűeket csendesítsd, biztasd“ (Csel. 5, 42.) De magad sem csüggedj munkádban, reményedben. „Ha mást vigasztalsz magad el ne csüggedj“ (Luk. 4, 23.) Hiven, kitaratóan munkálj, beszélj, mint jó pásztor: „Ha a hitelent nem inted, meghal az ő álnokságában, de az ő vérét a te kezedből kívánom meg.“ (Ezek. 3, 18.) „A hibázót dorgáld meg, megfeddjed bátorsággal a te felebarátodat és el ne tőrjed ő benne a bünt.“ (Máté 18, 15.)

A szószéken is lehet tehát és kell fegyelmezní a hiveket.

„Hatalmas fegyver a biblia“ (2 kor. 10, 4.) A fegyelmezés különösen most a változott viszonyok miatt nagy eszélyességet igényel, már csak azért is, mert a hivek fegyelmezésének célja nem büntetés, de javítás. Ha itt a pap nem okos: mosdó vizzel kiönti a gyereket is.

A tévelygőt térítsd észre az által, hogy tanítás, intés, feddés által Krisztus szellemét csepegteted szívébe. Így önmaga fogja magát fegyelmezní. Ha közömbös Isten és egyház iránt, a legszigorúbb fegyelmezés sem használ.

„A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, feddésre, a megjobbításra, a fenytésre, mely az igazságban vagyon, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre tökéletesen felkészítettet.“

Tehát az Ige legjobban fegyelmez. Ez hirdető nemcsak a templomban, az összyülekezet előtt, de házi látogatás alkalmával is, hol a lelkes, mint a háznak igaz barátja s jó pásztor van jelen.

2. Hívek gondozása beszéd által házi látogatás alkalmával.

Jézus „széllyel járt jól tévén.“ Chalmers szerint a hívek templom látogatása arányban áll a pap hiveinek látogatásával.

Mig az egyházi beszédnek absolut, a látogatás alkalmával ejtett beszédnek relativ értéke van. „Áron is vegyétek meg tehát az alkalmatosságot.“ „Látogasd a nyáját.“ (Luk. 5, 14.)

Ambrósius ugyan azt mondja: „Quid nobis cum alienis domibus? Una est domus, quae omnes capit; illi potius ad nos veniant, qui, nos requirunt“ — mégis a hívek látogatására nézve a következő szempontok figyelhetők meg: Látogasd meg hiveidet valahányszor az Isten küld oda. Oda küld téged a család örvendetes és szomorú eseményei alkalmával. Ekkor úgy a te, mint hiveid szive is megnyílik.

Szomorú alkalmaknál vigasztald, nyugtasd őket, imádkozz velők.

Látogasd meg hiveidet, valahányszor ők hívnak. Igaz, hogy csak a jók hívnak, de ezeket is kell a jóban szilárdítani. A kinek nem kellesz, azért imádkozz. Az Istennél sok eszköz van, melyekkel titeket összehoz. Midőn hivatal, a tisztességes lakomákat ne kerülj, örülj az örülőkkel.

Tartózkodj azonban illemmel s hivatalod méltóságával meg nem férő cselekményektől.

Menj hiveidhez, ha szived arra kész. Buzgó hívek látogatása kitartást csepegtet szivedbe, társaságukban fellelkesülsz, tapasztalatokban bővülsz.

Seneca szerint: „Cum his versares qui se meliorem facturi sunt, illos admitte, quos tu potes facere meliores.“

Ügyelj minden szóra, melyet házi látogatás alkalmával kiejtesz, nehogy Jóbbal kénytelen légy mondani: „Utálok a miket mondottam és bánom a porban és hamuban.“ (42, 6) „A ti beszédetek mindenkor kedvességgel, mintegy sóval megsóztatott legyen.“ (Kol. 4, 6; Jak. 1, 26.)

Beszédeddel emelhetsz, sújthatsz: „Mind a a halál, mind az élet az ember nyelvének hatalmában áll.“

Beszédedből ismernek meg hiveid: „A te beszédedből ismertétel igaznak, és a te beszédedből ismertétel hamisnak.“ (Mat. 12, 37.) „A ki nyelvét nem zabolázza, annak hiába való az ő isteni szolgálata. (Jak. 1, 26.)

Megszivlelendők a Szent Írás következő helyei:

Efez. 4, 25; Kol. 3, 9; Zsolt. 12, 3; 34, 14, 38, 13; 50, 19.

De a pap tetteivel is beszéljen.

2 A hivek gondozása, javítása példás élet által.

„A mely szolgálatot vett az Úrban azt be-töltse.“ (Kol. 4, 17.) Lássák a hivek a példát, mely vonz. „Mert jaj azoknak, kik nem takarnak együtt a Krisztussal.“ (Mat. 12, 30.) „Előbb ma-gadat intsd, javítsd (Mat. 7, 5.)

Egész életteddel, mint pap, férj, apa, honpolgár szolgálj tükörül hallgatóidnak. E szerint ne csak nyilvános botránnyoktól, hanem mindattól is óva-kodjál, a mi által a gyülekezet vallásos és erkölcsi nemesbülését bármiként hátráltathatnád.

Hiveidet becsüld meg, irántuk mindenkor nyájias, szelid, türelmes légy, uralmat felettök ne gyakorolj, velök ne czivakodj, ne perlekedj.

E hazát, mely ápol s eltakar szeresd, adj példát a hazaszeretetre s azt hiveid szívébe is csepegtesd át.

Tüköre légy felnőtt hiveidnek s példával hass társas összejöveteleken, felolvasással egybekötött téli estélyeken s egyes előforduló ünnepélyeken. Az ifjúságra ismétlő iskolák, katechizatiók s jó könyvek ajánlása által.

CZINKOTSZKY MÁRTON.

BELFÖLD.

Az arad-békési egyházmegye ez évi rendes közgyűlését júl. 3-án M.-Berényben tar-totta. Előtte való nap folyt le az iskolaszéki gyűlés nagy érdeklődés mellett. Az iskolák ál-lapotáról kedvező képet nyújtottak a decanusok; általánosan megfelelő az iskolák eredménye, s nemcsak az egyes tantárgyakban való jó előme-netelről, hanem a magyar nyelvbeli haladásról is dicséretesen emlékeztek meg. A mi kifogás tár-gyát képezte, az iskolák túlzúsúfoltsága (M.-Be-rényben és Csabán vagy 10—12 iskolában a nö-vendékek száma 140—150 közt változik,) is az isko-láink haladásáról és fejlődéséről tesz tanúságot. Az iskolaszék javasolja, hogy az illető egyházak szállíttassanak fel iskoláik szaporítására.

Nevezetes határozatot hozott az iskolaszék dr. Zsilinszky Endre felügyelő indítványára, ugyanis, miután felemlítette, hogy egyes megye-beli községekben, a hol az evangélikusok kisebbségben vannak, az idegen felekezetű vagy községi iskolákban az ev. gyermekek vallásoktatásáról

gondoskodva nincsen, elhatározott, hogy a de-canusoknak kötelességökké tétetik az idegen feleke-zeti és községi iskolákban is számon venni az ev. vallású gyermekeket s azok vallásoktatásának módjára nézve javaslatot tenni.

Ugyan az nap d. u. 6 órakor tartatott meg a szokásos előértekezlet, melyen megosztandók lettek volna a kényesebb természetű s az olyan ügyek, melyeknek a nyilvánosság előtt való tár-gyalása nem kívánatos, vagy a melyekre nézve az eszmék tisztázása előzetesen szükséges. Már itt az értekezleten előre vetette árnyékát a követ-kező napi egyházmegyei gyűlés, mert egyes lel-készek éles kifakadásokban támadást intéztek az el-nökség, különösen az esperes ellen. Nevezetesen az egyházmegyei közgyűlés egyik legfontosabb tárgyát képezte a püspök úr ő méltósága által tárgyalás és hozzászólás céljából leküldött „egy-házlátogatási szabályrendelet,“ melynek célja volna az Alk. 94. § ban az egyházmegyei elnök-ség kötelességévé tett egyházlátogatás módját kö-rülni és szabályozni. E szabályrendeletet már az egyházmegyei lelkészi értekezlet is tárgyalta előzetesen és azt elvetette. A lelkészek tudták, hogy a szabályzat tervezetét Koren esperes ké-szítette; abban egyenesen az esperes zsarnoksá-gának codificálását, a papi jogok korlátozását lát-ták, ezért az értekezleten, — a melyen az elnök-ség azt a javaslatot tette, hogy a közgyűlésen való tárgyalás előtt a szabályzat adassék ki javas-lattétel végett egy hármas tagú bizottságnak, mely-nek tagjául dr. Fábry Sándor kir. tanácsos al-ispán m. berényi felügyelő, Benka Gyula gymn. igazgató és Ábray Lajos egyházmegyei jegyző jelöltettek meg, — a lelkészek a legélesebb tá-madást intézték a szabályzat ellen. Szeberényi Zs. Lajos kijelentette, hogy a szabályzatnak már a születése is törvénytelen, mert ahhoz nincs joga a felső hatóságnak, hogy szabályzatot készítsen az egyházmegyének; különben is egyházlátogatási sza-bályzatra szükség nincs, azért a javaslat elveté-sét indítványozta. Zsilinszky Endre felügyelő visz-szautasította azt a kifejezést, hogy a szabályzat születése törvénytelen, mert a püspök úrtól sza-bályszerűen jött, s az egyházmegyének joga van azon változtatni, esetleg azt el is vetni, s helyette újat és jobbat készíteni, ha tud, de a felső ha-tóság iránt tiszteletlenül nyilatkozni nem szabad; arra pedig: szükséges-e vagy nem egy szabály-rendelet, legjobb bizonyossága egyes lelkész urak-nak a múlt évi egyházmegyei gyűlésen való vi-selkedése és kifakadásai, a kik megtámadták az esperest, hogy olyan irányban vizsgál és olyanba avatkozik, a mihez joga nincs, ezt a jogkört meg-állapítani feladata a szabályzatnak. Azért kéri vagy ezen szabályzat elfogadását, vagy másnak készí-tését, mert ő kijelenti, hogy addig nem fog egy-házlátogatást eszközölni, a míg szabályzat nincs,

mert nem kívánja, hogy az egyházmegyei gyűlések a feletti veszekedésekből álljanak, mihez van, vagy nincs joga az esperesnek és felügyelőnek.

Utána Dax György berényi lelkész szállt fel, hevesen támadta a szabályzatot, mely a papok jogait tiporja és a híveket mintegy felhívja a lelkész ellen; nézete szerint semmi szabályzatra szükség nincs; az esperes is csak olyan pap, mint a többi, ne avatkozzék az bele a pap dolgaiba. Hasonló értelemben szolt Jeszenszky Károly berényi lelkész is, kérve a szabályzat elvetését, mint a melyre szükség nincs. Dr. Fábry Sándor Ábray Lajos felügyelők váltig bizonyították, hogy szabályzatra épp úgy a lelkészek jogainak megvédésére, mint az egyházmegyei elnökség jogkörének precizirozása ezéjából szükség van; a lelkészek ellenzése folytán megállapodás nem történt, ellenben a hangulat oly ingerült lett, hogy a többi tárgyak megbeszélése sem folyhatott nyugodtan. Legmagasabb fokra hágott az izgatottság az értekezlet végén, a mikor is Koren Pál esperes, kezében a „Békés“ című gyulai lappal, szót kért, hogy egy oly ügyet kérjen az értekezleten elintéztetni, a mely szorosán nem tartozik ugyan az egyházmegyei gyűlés elé, de az ő személyére, mint esperesére vonatkozik, s így azt az egyházmegye érdekében szóvá tenni kötelessége.

A „Békés“-ben „Lex Koreniana“ czim alatt egy cikk jelent meg, mely az egyházmegyei elnökség egyházlátogatási szabályrendeletével, illetve annak a papi értekezleten lefolyt tárgyalásával foglalkozik „Memento“ álnév alatt; nem kíván foglalkozni azzal, hogy minő gyűlölködéssel van telve ellene az a cikk, de igen azzal, hogy a hat hasábos cikk bevezetése, mely a cikk nagyobb részét képező hazafiságát támadja és gyanúsítja meg, jöllehet a szabályzatnak semmi köze a hazafisághoz; de éppen ebben látja a tendentiát. Az egyházmegyét hívja fel bírójául. A mellett a szabályrendelet tartalmául oly nyilvánvaló valótlan-ságokat hoz fel a cikk, melyek a szabályzatban egyáltalán nem foglaltatnak, azért ő kijelenti, hogy a cikk tartalma, iránya eleitől végéig ferdítés, részben otromba koholmány, személyére vonatkozó része pedig valótlan-ság, hitvány hazugság és rágalom, hivatkozik Jeszenszky Károly lelkészre, a kinek kezében van egy levele az esperesnek, e levél, melyre a cikk szerzője hazugul hivatkozik, legjobban fogja felderíteni a cikk nyilvánvaló hazugságait; kéri Jeszenszkyt a levél felolvasására. Felhívja végül a cikk íróját, a kit hitvány rágalmazónak és hazugnak nyilvánít, hogy ha itt van, jelentkezzék, hogy ellene vagy az egyházi vagy a világi bíróság előtt megtegye a megtorló lépéseket.

A megdöbbenés néma esendjét csakhamar a helyeslés zúgó vihara szakította meg. Erre felkelt

Jeszenszky Károly lelkész, kifogásolva, hogy sajtótörvényi dolgok bírálatába bocsátkozik az értekezlet, s bizonyítgatni kezdte a cikkben foglaltak valóságát. De az értekezlet nem hallgatta meg, hanem hangok emelkedtek, nyilatkozzék, ő írta-e a cikket, nevezze meg magát, mert rágalmazónak nyilvánított a cikk írója. A roppant izgatott hangulatot dr. Fábry Sándor és dr. Zsilinszky Endre csillapító szavai, a kik elítélve azt az eljárást, hogy egyházi dolgok, a melyek elintézése szorosán az egyházi fórumok elé valók, elferdítve, a felsőséget vádolva és meggyanúsítva hozatnak a közönség elé, némileg megnyugtatták, szólók kérték a lelkészeket a kölcsönös szeretetre és jó indulatra. Végül még Szeberényi Zs. Lajos szállt fel, helytelenítve a lapokban való támadást, de az esperes túlszigorát és zsarnokságát is elítéli, s kijelenti, hogy ő az elnökségben nem bizik. Dr. Zsilinszky Endre köszöni az őszinteséget, bár tudja az előtte szóló érzületét általában a felügyelők iránt, biztosítja azonban, hogy ha az egyházmegyének is lesz oka bizalmatlanságot nyilvánítani irányában, akkor ő le fogja vonni a consequentiát, addig azonban Szeberényi bizalmatlanságát csak tudomásul veszi. Ezzel az értekezlet izgatott hangulata véget ért.

Másnap kedden reggel 7 órakor gyámintézeti istentisztelet tartatott, mely alkalommal Klár Béla fazekas varsándi lelkész mondott egyházi beszédet.

Az istentisztelet végeztével Koren Pál buzgó imája után dr. Zsilinszky Endre egyházmegyei felügyelő hosszabb beszéddel, melyben egyházi életünk actualis kérdéseivel foglalkozott, megnyitotta a közgyűlést. Senki sem sejtette még ekkor, hogy a gyűlés elején minő szenzátiós meglepetés fogja érni az egyházmegyét, az esperesi jelentés végén. Koren Pál esperes ugyanis, midőn felolvasta terjedelmes, a nála megszokott tartalmas-sággal megirt jelentését, felkelt és nyugodt, de erőteljes szavakban esetelte azt a méltatlan hajszát, melyet ellene az utóbbi években hirlapokban névtelen cikkekből és egyebűtt megindítottak, ő abban az egyház veszedelmét látja, de az orvítámadások ellen nem képes védekezni; erős szavakban megbélyegzi az orvítámadást; minthogy azonban esperesi székfoglalójában kijelentette volt, hogy csak addig marad esperes, a mig lelkésztársainak bizalmát bírja, s minthogy úgy a tegnapi értekezleten, mint az előző gyűléseken meggyőződött, hogy irányában lelkésztársainak bizalma megrendült, esperesi állásáról lemond.

Néma megdöbbenéssel fogadta a közgyűlés az esperes szavait; de csakhamar felemelkedett dr. Zsilinszky Endre esperesi felügyelő a ki kijelentette, hogy azon rövid idő alatt, a mióta felügyelője az egyházmegyének fájdalmasan látta az egyenlenséget, de látta azt a buzgó, lelkes és

fáradhatatlan tevékenységet is, melyet az esperes egyháza javáért kifejt; ő tudja micsoda munka-erő Koren, minő kimagasló alakja ő a lelkészi karnak, de tapasztalva a folytonos személyes támadást és gyűlölséget, melyet iránta többen tanusítanak, nem kísérli meg gyenge szavával tartóztatni az esperest, de kéri, hogy a közgyűlés kérje meg lemondása visszavételére. Koren esperes minden újabb felszólalást megelőzve kijelenti, hogy lemondása határozott és végleges, azt semmi körülmények között vissza nem vonja. Erre Szeberényi Zs. Lajos tett megjegyzéseket az esperes szavaira, kérve, ő reá értette-e az „orvtámadás“ kifejezést (Koren közbeszólt: „nem értettem“!), mert ő harczolt ugyan az esperes ellen, de mindig nyíltan.

Utána dr. Fábry S. kir. tanácsos alispán szólt fel, kijelentve, hogy ő reá már a tegnapi értekezlet a legkinosabb benyomást tette, mert látta azt a határtalan gyűlöletet, melyet egyesek az esperes iránt táplálnak; annak következménye az esperes lemondása. Látja, hogy a lemondás érett megfontolás eredménye, azért csak elismerését nyilvánítja az esperesnek férfias eljárásáért; de neki meggyőződése, hogy Koren esperesben az egyházmegye oly erőt veszít, a melyet pótolni nem lesz könnyű; kéri a közgyűlést, fejezze ki a távozó esperes iránt a legteljesebb elismerését és érdemeit iktassa jegyzőkönybe.

A zúgó helyeslés lecsendesülte után Jeszenszky Károly kelet fel s kísérletet tett az esperes „orvtámadás“ kifejezése ellen védekezni, de az esperességi felügyelő azon kérdésére, hogy magára veszi-e az esperes azon szavait, melyekben hazugnak és rágalmozónak nevezte a hírlapi cikk álnevű íróját, s miután még hasztalanul tett kísérletet a hangulatot más irányba terelni azzal, hogy az ő régi vesszőparipájára ülve szláv lapok hazafiatal, névtelen cikkeit emlegette, a közgyűlés ingerült hangulatát látva s hallva a legélesebb közbeszóllásokat, kijelentette, hogy miután az orvtámadásra nézve az egyházmegye az esperes felfogását osztja, levonja a consequentiát s lemond egyházmegyei jegyzői tisztéről. Erre a közgyűlés egyhangulag kimondotta, hogy mély sajnálattal veszi tudomásul az esperes lemondását, odaadó, fáradhatatlan buzgalmaért neki köszönetet szavaz s elévülhetlen érdemeit jegyzőkönyvbe iktatja. Egyben elhatározta a közgyűlés, hogy az új esperes megválasztására az egyházakat felhívja, s a szavazatok beadására aug. 1-ét jelöli meg határidőt, megválasztva a szavazat felbontó bizottságot. A gyűlés tartamára helyettesül az esperes helyére Linder Károly lelkészt kéri fel, mint legidősebb lelkészt. Jeszenszky Károly lemondását a közgyűlés egyszerűen tudomásul vette, s helyébe azonnal megválasztotta Csepreghy György csabai lelkészt egyhangulag egyházmegyei jegyzőnek.

Ezek után a közgyűlés mindvégig nyomott hangulattal, de nyugodtan tárgyalta le a különben hosszú gyűlési tárgysorozatot. Vita alig volt az egyes tárgyaknál. Mindössze az egyházi számadások miként való viteléről készített szabályzat körül volt egy-két felszólalás, még az előző napi előértekezlet hangulatának maradványaival; egyes lelkészek ugyanis feleslegesnek nyilvánították az egyházmegyei számvevőt, mert nem az ellenőrzés, hanem a bizalom a fő az egyház tisztviselőinél; de a gyűlés ennek daczára kimondta, hogy számvevői állást szervez, s annak ideiglenes betöltésére az elnökséget jogosítja fel.

Szintén kis vitát idézett fel az egyházlátogatási szabályrendelet kérdése. Szeberényi Zs. Lajos és Dax György ellenző felszólalása után, mely szerint a szabályzatra szükség nincs, s br. Solymosy Lajos és dr. Fábry S. felügyelők azon nyilatkozata után, hogy ha a közgyűlés az előterjesztett javaslatot el sem fogadja, egy szabályzatra szükség van, kimondatott, hogy az egyházmegye az előterjesztett szabályzatot el nem fogadja, de szükségesnek tartja az egyházlátogatás szabályozását, de azt szervi kapcsolatba kívánja hozni az egyházmegye általános szabályrendeletével, azért elhatározta az ilyenek elkészítését, s azt dr. Zsilinszky Endre egyházmegyei felügyelő, dr. Fábry S. és Ábray Lajos felügyelők, Linder Károly h. esperes, Szeberényi Lajos és Frint Lajos lelkészekből álló bizottságra bizza.

Ezenkívül a folyó ügyek tárgyalattak s este az egyházmegyei közgyűlés deprimált hangulatban oszlott el, miután még elhatározta, hogy a jövő évi közgyűlés a csabai egyházban fog tartatni.

Ipolysághon s vidékén örvendetes mozgalom indult meg ev. templomépítés dolgában. A városban, mely Hontvármegye székhelye, kulturális s gazdasági központja, hol ugyancsak 128 ev. lakik, de mint 4 év óta kerületileg is statuált missiói helyhez 38 község tartozik, a vasút mentén le egészen Esztergomig 308 összesen tehát 436 lélekkel, — égető szükség volna már, hogy a r. katolikusok s az izraeliták templomai mellett ev. szent hajlék is mutasson az ég felé s erősítse, védje, mentse s összetartsa az ev. hiveket. E czélből alakult mostanában egy templomépítő bizottság, melynek — gr. Steinlein Ottó védnöksége alatt — elnöke Ivánka László nagybirtokos, al-elnöke Kubányi Károly m. kir. tanfelügyelő, jegyzői pedig Králik Adolf mérnök, (ki pénztáros is) s Krupecz István udvarnoki ev. lelkész. Ipolyságh a hársas-terényi ev. anyaegyháznak fiókja, de mint missiói nevezetes pont a nagyhonti esperesség gondozása s a kerület püspöke főhatósága alá kerül. Adja Isten, hogy a nemes ügyben megnyilatkozott lélekhez, kedv- és akarathoz mihamarabb anyagi segítség is jöhessen, hogy a más

vallásnak oceanjának ezen kis szigetén virulhasson ev. élet. Ez ideig egy szép telken kívül — melyet a város 200 koronáért nemes lelkűen, de gyors építés kívánatával adott, — egyéb nincsen. Ám bizzunk, hogy idővel majd egyebet is ad a jó Isten!

Kitüntetett néptanító. A király Gu-nesch Károly kolozsvári ágostai hitvallású evangélikus népiskolai tanítóknak, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül, az arany érdemkeresztet adományozta.

A tolna baranya-somogyi esperesség Horváth Sándor főesperes és Fördös Vilmos felügyelő elnöke alatt júl. 17. és 18-án tartotta közgyűlését Bonyhádon. Az alesperes Tomka Gusztáv ez alkalommal tette le hivatalára az esküt s tartotta székfoglalóját.

Értesítés. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület eperjesi theológiáján a lelkészvizsgálatok ez évi szept. hó 15 ikén reggel 8 órától kezdve Eperjesen a collégiumi épületben fognak megtartatni. Fölhivom tehát az érdekelt hitjelölteket, hogy alap-és szakvizsgálati bizonyítványaikkal vagy esetleg egyéb okmányokkal fölszerelt s mélt. és főtiszt. Zelenka Pál ev. püspökhöz címzett kérvényeiket legkésőbb aug. 30 ig hozzám Dobsinára (Gömör vm.) beterjeszteni szivesek legyenek. Dobsinán, 1900. július 15. Dr. Szlávik Mátyás eperjesi ev. theol. dékán.

Eklézsia-követés. Elintézést nyert végre az a különös Menyhárt-Damokos-ügy. Ez tudvalevőleg abból keletkezett, hogy Damokos Andor alispán Menyhárt András esperest, a trakta-gyűlésen mondott beszédeért alispáni hivatalos végzéssel feleletre vonta, s mikor az esperes az illetéktelen beavatkozást egyszerűen kikérte magának, följelentést tett ellene Bartók György ev. ref. püspöknél. Az eset nagy megbotránkozást keltett Udvarhelyvármegyén, sőt az erdélyi ország-részen kívül is, még pedig méltán, mert az alispán eljárásában kétségtelenül goromba megsértése volt a protestáns egyházi autonómiának s nevezetesen az egyházi gyűlések számára biztosított szólásszabadságnak. Damokos Andor alispán, látván lépésének ezt a hatását, már régebben meg-gondolta magát, s a Bartók püspöknél tett föl-jelentését visszavonta. Érezte azonban, hogy ezzel cselekedetét, mint ev. ref. ember még nem expiálta, s azért felhasználván azt az alkalmat, hogy He-gedűs miniszternek Udvarhelyre érkezésére ott a vármegye ev. ref. papságát összegyűjtötte, forma-szerint megkövette az egyházat. Az eklézsia-követésen, a mely megfelelő ünnepiességgel ment végbe, az egyház részéről a következő tisztviselők voltak jelen: br. Kemény Béla egyházi főgondnok, Menyhárt András esperes, Bedő Ferencz egyházi főjegyző, Jakab Albert közügyigazgató; továbbá a református kollegium részéről: Dr. Mezei Ödön főgondnok, Gőnczy Lajos igazgató-

tanár, Bod Károly tanár. Damokos Andor az egyházi funkcionáriusok előtt megjelenvén, ünne-pélyesen megkövette az egyházat, kijelentvén, hogy távolról sem volt szándékában átiratával az egy-ház autonómiáját érinteni és sajnálatát fejezvé ki a történetek felett, egyben ünnepléses ígéretet tett, hogy a jövőben hasonló eljárástól tartózkodni fog. — Erre megkapta a viszont kijelentést, hogy cse-lekedete egyház-fegyelmi szempontból (Damokos tudnillik esperességi tanácsbíró is) nem jön többé elbírálás alá. Ezzel az ügy személyi és egyházi része el van intézve s mindenesetre örömmel vehetünk róla tudomást, hogy a protestáns auto-nómia, az ellene intézett oktan és jogtalan tá-madással szemben, ilyen fényes elégtételt tudott szerezni magának.

A nógrádi ág. hitv. ev. esperesség f. hó 17., 18. és 19-én tartotta rendes évi közgyű-lését. 17-én d. u. közös lelkészi értekezlet volt, a melyen nagyobb vitát az egyetemes gyűlés és a felső nógrádi lelkészi értekezlet propositiója a confirmációról keltett. Direktívaként ki lett mondva, hogy a confirmációi oktatásnál a kéziratos tan-könyvek használata tilos s tankönyvül csakis olyan kézikönyvek fogadhatók el, a melyeket az espe-rességi, illetve kerületi arra hivatott szakbizottsá-gok jónak találnak s a mely könyvekről az egye-temes gyűlésnek jelentés teendő. Épp ezért össze-irandók a most használt tankönyvek és az espe-resek útján a kerületi gyűlésre felterjesztendők. A confirmációi oktatásnak tartama 2 hónap, de a hol a délelőtt és délutáni oktatás divik, elég a hat heti bőjti időnek, mint a mely a kedélyéletre való hatással különösen alkalmas. Confirmáció minden évben tartandó, ha a tanítványok száma igen cse-kély is lenne. A diasporális gyermekek sikeres oktatásáért confirmandusok otthona létesítendők. A nagy-geresdi egyezségről az értekezlet mindad-dig nem nyilatkozik, míg az teljes szövegében az egyes egyházakhoz le nem bocsátatik. Még több apró tárgy lett elintézve, a mire a tagok az espe-rességi előértekezletre siettek, a mely néhány fontos ügyet előre tárgyalt és készített elő a másnapi közgyűlésre.

Másnap, azaz 18-án a főesperes buzgó imája után Beniczky Árpád esperességi felügyelő és országgyűlési képviselő hosszabb beszéddel nyi-totta meg a közgyűlést. Beszédében hangsúlyozta, hogy a természeti örök törvények szerint minden fejlődik s egyházunk is fejlődni fog, ha a helyes tényezőket megragadják. Épp ezért éber örökre van szükségünk úgy a világi, mint az egyházi férfiak közt s különösen ma kell őrt állanunk jo-gaink megoldása érdekében. Az esperességben a munka kedvezően folyik ugyan, de az éberségün-ket ne apassza, a lefolyt canonica visitáció meg-mutatta, hol vannak sebeink s ez diasporánk gon-dozása. E tartalmas megnyitói beszéd után a fő-

esperes Wladár Miksa terjesztette elő évi jelentését. Ő is arra utal, mily nagy munka vár az egyház minden tagjára s a mint egy részt örömmel constatálja, hogy az evangéliom hitvallói szaporodnak, a mint azt a bel- és külmisszió iránti érdeklődés mutatja, úgy részint aggodalommal látja, mily megbotránkoztató az ellentábor viselkedése, különösen a lélek-halászat terén. Egyházunk felvirágoztatása függ tagjainak lelkes munkásságától, de az egyháznak anyagilag biztosított oldalától is, a miért szorgalmazandó, hogy az 1848. évi XX. t. cz minél hamarabb megvalósuljon.

Az évi jelentés meghallgatása után rátért a közgyűlés tulajdonképpeni feladatára. Megválasztattak a kerületi gyűlésre kiküldött képviselők és kiállítottak számokra a meghívó levelek. A tűzkárbiztosításra vonatkozólag kötelezi a gyűlés a lelkészeket, hogy a biztosító eljárást ingyen végezzék, az évenként befolyó jutaléki összeget pedig az esperességi papi nyugdíjintézet pénztárába elhelyezzék. Örvedetes tudomásul szolgált, hogy az esperesség területén immáron az összes papi és tanítói hiványok kivétel nélkül mind magyar szövegűek, de azoknak korszerű átalakításához bizottság küldetik ki. A kerületi tanképezdére kimondatott, hogy az esperesség okvetlenül szükségesnek tartja a tanképezde fenntartását s erre kész anyagi áldozatot hozni. Indítatva a felügyelői, valamint a főesperesi jelentések által, de a szükségét égetően érezve, a gyűlés bel- és külmissziói bizottságokat küld ki a helyes eszközök és módozatok tanulmányozására. Szenna és Kálnógarab községek ellen megindítatik a fegyelmi eljárás, mert vonakodnak az esperességi gyűlés némely rendelkezéseinek eleget tenni. Az nap délelőtt még az egyházmegyei törvényszék f. évben kilépett tagjainak helyébe újak lettek beválasztva. A délutáni órákban a dékanális szék, a lelkész-tanítói özvegy és árva gyámolda, a számvevőszék és az esperességi gyámintézet tartották üléseiket.

A következő napon 19 én 7 órakor reggel gyámintézeti istentisztelet volt, a mely után a gyámintézet tartotta gyűlését. Báró Buttler Ervin és Hrk János elnöklete alatt, a melyen a beérkezett folyamodványokat intézték el, illetve megállapították az ajánlati sorrendet. 9 órakor folytatását vette az esperességi közgyűlés, a melynek aznapi legfontosabb tárgyai közül kiemelendő: felhivatnak az esperesség területén működő tanítók, hogy tanítói egyletet alkossanak és bizottság küldetett ki a népiskolai tanterv készítésére és a meglevő revideálására. Rendszeresítettett a losonezi segédlelkészi állomás és a tegnapi napon megválasztott bírák, törvényszéki jegyző és dékánus letették a hivatalos esküt. Mire több apró tárgy elintézése után a gyűlés feloszlott.

Dr. Tirtsch Gergely.

A nagy-honti ev. egyházmegye f. hó 11-én tartotta Ipolysághon ez idei közgyűlését. Előző napon a bizottságok ülészek. A gyűlést Laszkáry Pál felügyelő megnyitván, Händel Vilmos főesperes imádkozott. Ima után pedig lelkes beszédet mondott, melyben a nehéz helyzetéről a haladás egének borulásáról szolt ugyan, de nyomban e bús beszédet szép színű szivárványképpen átszötte a remény kifejezéseivel, mely reményt a magyar protestáns ember meritheti a haladás, az 1848-iki nagy örökség s az igazi szabadelvűség eszméiből, mely eszméket, mint jogelveket a magyar jogállam vallósithatja meg. Laszkáry Pál is a maga részéről tovább szötte a lendületes főesperesi beszéd fonalát, lelkére kötvén a lelkészeknek s az ev. hiveknek az imádkozás gyakorlatát otthon úgy, miként az Isten házában. A beszédek, az őket követő főesperesi ki-merítő jelentéssel együtt jegyzőkönybe foglaltattak. A beszédhez s jelentéshez Ivánka Zs. és Szlavik György szolttak, amaz az egyházpolitikai állapotok hatásáról az egyházra, emez pedig a szabadelvűségről kérdezve, melynek magyarázását főesperes részéről a tót elvekre és testvérekre nézve bántónak deklarálta. Mindkét felszólaló kapott felvilágosításokat s nyomban ki lett jelentve, hogy az esp. közgyűlés nem politikai, nem pártgyűlés, de tisztán evangélikus s az ev. szabadság és szabadelvűség szolgálatában áll.

A gyűlés tárgyai közül új s domináló tárgyként előtérbe lépett különösen az Ipolysághon tervezendő ev. templom építésének áldásos szükségessége, mely ügy iránt Ivánka László s Krupecz István előterjesztései nyomán — az egész közgyűlés osztatlan érdeklődést s lelkesedést nyilvánított. — Élénkebb vitára adott okot aztán a tanügyi bizottság. Szluka János által előadott jelentésének azon passzusa, hogy az esperességbeli ev. tanítószág az évi záróvizsgákhoz az elnöklő papi dékánus mellé egy a tanítói karból választandó kodékánust is kíván kiküldetni, — a kívánság azonban, miután czélszerűtlen s összeütközésre is vezethető, ellenőrzést és felesleges kiadást involvál magában, mellőztetett annál is inkább, mert több ez intézmény — hol be is hozatott — a próbát meg nem állotta. A vizsgák nyilvánosak, megitélhető a dékánus eljárása ott is, meg a tanügyi bizottságban is, hol a tanítói kar is képviselve van s legyen is.

Kimondatott továbbá, hogy a Luther-társaság pártfogásba vétessék, a kerületi tanítóképző Selmecezen, a polg. leányiskola Pozsonyban létesíttessék, a supplikatió intézménye fenntartassék. Végül, a kerületi követek kiküldése után zárapontul következett a tisztújítás elrendelése, még pedig az éppen csak tavaly hivatalába igtatott buzgó Laszkáry Pál felügyelő állására

nézve is. Az aug. 14., 15. és 16-án Balassagyarmaton tartandó egyházkerületi közgyűlésre követekül — az elnökségen kívül — kiküldettek: megbízó levéllel: Hrencsik Károly, Fuchs János, Krupecz István és Holluby Vilmos egyházi részről; a világiak közül pedig: Farbaky István, Ivánka László, Vajda Pál és Plachy Gyula; — jegyzőkönyvi kivonattal pedig: Ivánka Zsigmond, Svehla Gyula, Kubányi Károly, Schulpe Alfonz és Lipcsey Soma (világiak); — Seffarovszky, Bujna, Kramár, Koricsánszky, Fuchsz S., Szluka János és Gregus Gyula lelkészek.

Katholikus lelkészek congruaja. A magyarországi összes 5297 latin-görög szertartású plébánia közül 3096 plébániának van 1600 koronánál kevesebb jövedelme s hogy ezen plébániák jövedelme 1600 koronáig kiegészíthető legyen, 2.506.660 korona szükséges. A segédlelkészek congruasüksége pedig 204.706 korona; a kettő 2.711.366 korona.

A csabai gimnáziumhoz Eisert Józsefet és Magyar Józsefet választották meg tanárnak.

A nógrádi egyházmegye Szontágh Pál v. b. t. t. azon indítványát, hogy az esperesség tegyen előterjesztést a kerületre, onnét meg az egyetemes gyűlésre, mely szerint Veres József esperes lapja az „Ev. Egyház és Iskola“ tekintessék a magyarhoni ág. hitv. ev. egyház hivatalos lapjának: egyhangulag elfogadta.

A vallási türelmetlenségnek hovatovább nagyobb hullámokat verő mostani korszakában valóban érdemes a megemlítésre és elismerésre dr. Propper Adolf eperjesi lakos és nejének az eperjesi evangélikus jogakadémiánál legutóbb tett ösztöndíjalapítványa. Az áldozatkész alapítók, hálából a legszebb virágzásában levő egyetlen hazai evangélikus jogakadémiánk iránt, elhunyt fioknak Propper Eleknek, a jogakadémia egyházi kiváló hallgatójának emlékére 4000 koronás ösztöndíjalapítványt létesítettek. Kifejezett óhajításukra a 4000 korona alapítvány évi kamatja, a jogakadémiai tanári kar legjobb belátása szerint szegénysorsú, jó előmenetelű joghallgatók között, vallásfelekezeti különbség nélkül ösztöndíj gyanánt osztandó ki. A kollegium igazgató-választmányja, valamint a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elismerő köszönetüket nyilvánították a szép példát adott alapítókkal szemben.

Az „Életkérdés“ cz. vezércikkben (29. sz.) téves azon adat, mely a soproni theológia közalapi segélyezésére (343 lap) vonatkozik mennyiben nem 2.520 frt, hanem 1080 frtnyi segélyben részesült. E szerint a dunántúli egyházkerület összesen (theol. 1080, tanítóképző 900, leányiskola 600) 2.580 frt, nem pedig 3020 frt segélyt nyert. Ennek a téves adatnak utólagos helyesbítését kéri mély tisztelettel Sopron, 1900. júl. 21. Poszváék Sándor.

A Statisztikai közlemények cz. havi füzetekből az év kezdetétől fogva kimaradt a kimutatás azokról, a kik gyermekeik vallására nézve egyezséget kötöttek házasságra lépésük alkalmával. A Magyar szó, ez az ügyesen szerkesztett, s a protestáns érdekeket éber szemmel kísérő lap nyilvánosságra hozta ezen változtatást, s az oka után kérdezősködvén, azt a nevelésügyi, gyerekes választ kapta, hogy „nem tehetjük közzé ezeket az adatokat, mert nem jutott rá hely.“ Ha jutott hely addig és jut hely másra, jutnia kell erre a felekezeti szempontból igen fontos adatra is, megvárjuk, hogy a mulasztást is pótolja és hónapról-hónapra közli ezután a füzet ezeket az adatokat!

A győri ág. hitv. ev. egyházközség keblében fennálló „Egyházi énekkar-egyesület“ a magasabb egyházi zene iránt való minél nagyobb körű érdeklődés felkeltése czéljából, részben a saját, részben pedig a „dunántúli evang. egyházkerületi ének és zenepártoló-egyesület“ javára, 1900. évi június hó 24-én, a győri ág. hitv. evang. templomban, kiváló művészi erők közreműködése mellett egyházi ének- és zene előadásokat rendezett. A következő műsorral: 1. Bach: Praeludium és fuga. — Orgonán előadja: Altdörfer Győző úr. — 2. Weber J. K. Adventi motette. — Előadja az Ev. Egyházi Énekkar. — 3. Bach „Air.“ — Gordonkán és orgonán előadják: Kirchner József és Elek urak. — 4. a) Kirchner E. Nagypéntek kar. b) Schneider Fr. Husvétii ének. Előadja az Ev. Egyh. Énekkar. — 5. Corelli Adagio. — Hegedűn és orgonán előadják: dr. Vajda Emil és Kirchner Elek urak. — 6. Kapi Gy. A 46-ik zsoltár motette. — Előadja az Ev. Egyh. Énekkar. — 7. Rheinberger: Sonata. — Orgonán előadja: Altdörfer Győző úr.

Nyilvánossági jog. A kőszegi ág. h. ev. felsőbb leányiskola a napokban nyerte a kultuszminisztertől a nyilvánossági jogot. Ez az elismerés az intézet részére, mely büszkesége a dunántúli ág. h. ev. egyházkerületnek, minket is örömmel tölt el.

A tiszántúli ev. ref. tanár-egyesület közgyűlésén Doczi Imre elnök így szólt: „Örömmel tölti el lelkemet tagtársaimnak a közgyűlésen való, szépszámú megjelenése s az a meleg érdeklődés, melyet az egyesület czéljai a haza távolabbi vidékein működő kartársai lelkében is kelteket. Örülök e jelenségnek, mert benne a ref. tanári közszellem erősbulését látom. Pedig e közszellem erősbulására, az összetartozás érdekének ápolására éppen napjainkban nagy szükség van. A kiknek az idők jeleiből olvasni adatott, prot. egyházi és világi vezető férfaink sötét felhőket látnak a protestantizmus egén, melyek veszélylyel fenyegetik a felvilágosodás szabadelvű alkotásait s éberségre és munkára szólítják prot. egyházunk

minden igaz hívét. Mintha a szellem világában az eszméknek ez ideig csak egyes tudósok által hirdetett körforgásában újra a felekezeti-ség exclusiv irányzata, sőt a már örökre eltemetettnek hitt ultramontanizmus sötét szelleme jutna uralomra, mely a XX-ik század tudományos és szocialis műveltségével szembeszállva, szétdűlni készülne hazánk belső békességét s felekezeti áldatlan érdekharczba kívánná fojtani nemzetünk egyességét, haladását. Ha a jövőnek ilyen színben látása nem pusztá érzékkáprázat, ha csakugyan ilyenemű veszély fenyegetné nemzeti közművelődésünket s a vele szorosán összekötött protestantizmus ügyét, — pedig a napi sajtó közleményei több aggasztó jelenségre mutatnak — akkor e kultúrharczban a magyar ref. tanárságnak teljes összetartással és hivatásának tudatával kell ref. egyházunk és a nemzeti műveltség magasabb érdekeinek védelmére sorompóba lépnie. Mások tollal küzdenek vagy fegyverrel, ők pedig küzdenek a magyar ifjúság prot. szellemű nevelésével és ez önvédelemben, mint a multak küzdelmes napjaiban, velünk lesznek jövőben is felekezeti különbség nélkül, nemzetünk jobbjai és a felvilágosodottság igaz hivei mert a prot. nevelési elv nem az egyoldalú s exclusiv felekezetieskedés ápolása, hanem a vallásos nevelés mellett a felvilágosultságnak, a szabadelvű gondolkozásnak és a hazafias nemzeti törekvésnek az ifjúság lelkébe való becepegtetése.“

A dunántúli egyházkerület énekügyi bizottsága július hó 1 én Sopronban tartotta legutóbbi ülését. Ez alkalommal állapította meg véglegesen az első próba füzet tartalmát, melynek sajtó alá rendezésével Payr Sándor biz. tagot bizta meg. A füzet az ünnepi éneket (adventtől szentháromság ünnepéig) foglalja magában és még augusztus havában megjelenik. A bizottság tagjai (Kapi Gyula, Sántha Károly, Zábrák Dénes, Bancsó Antal, Payr Sándor és Vojtkó Pál) lelkiismeretesen végezték a nehéz, fáradságos munkát. Minden egyes ének a megbízott bírálók jelentése alapján bizottsági ülésen is részletes tárgyalás alá került. A legközelebb megjelenő, elég gazdag gyűjtemény, ha nem is elégíthet ki minden igényt, de azt hisszük, határozott nyeresége lesz egyházi irodalmunknak. A régi ismert énekek javarésze ebbe is felvétellett, a szükségessé vált javításokkal. De eredeti és fordított új énekek is szép számmal lesznek benne. Különösen nagy érdeme van e részben Sántha Károlynak, ki teljes költői tehetségét nemes ambícióval szentelte ez áldott munkára. Mellette a biz. tagokon kívül Gyurácz Ferencz, Torkos László, Kovács Sándor, Czékus László, Kemény Lajos, Nagy Lajos, Király Mátyás, és mások énekei gazdagítják a gyűjteményt. A régiek kö-

zül Kiss János, Szakács, Györy Vilmos, Elefánt Mihály, Haan Lajos, P. Horváth Ádám, Erdélyi János, Szász Károly sat. nevével találkozunk. A bizottság reméli, hogy a többszöri felkérésnek oly kiváló erők is, mint Csengey Gusztáv és Hutter Zsigmond (csöngői lelkész) engedni fognak és a többi iüzetek munkájában részt vesznek.

A fehér-komáromi egyházmegye folyó hó 5-én tartott közgyűlését megelőzőleg gyámintézeti istentisztelet volt, melyen Smid Mihály lelkész mondott magvas, eszmékben dús, nagyhatású beszédet. Majd Gáncs Jenő székesfehérvári lelkész tette meg elnöki jelentését a gyámintézet ez idei működéséről. Örvedetes haladást tapasztal az adományozásban, a mi a vallásos élet erőteljesebb megnyilatkozását bizonyítja.

Majd az egyházmegyei gyűlés megalakulása után Hering Lajos esperes tartotta meg évi jelentését. Szívet-lelket lebilincselő volt e munka. Abból indult ki, hogy korunkban a katholicizmus erősebb támadásra készül; sokan aggasztónak találják e jelenséget, ő épp örvedetesnek, mivel ez a támadásra való készség a római egyház benső gyöngesének érzetéből fakad. Hogy mégis ő támad, az a háború természetében rejlik, mert a háború egy részt támadás, másrészt védekezés. Az a harcz, mely most megindul a mi egyházunk bukásával már csak azért sem végződhetik, mert fegyvere az Isten ígéje, legjobb védpaizsa az igazság! De nem bukhatik el azért sem, mert az egyház szolgálatába kiváló férfiak lépnek épp napjainkban, kik erejük s legjobb tehetségükkel vesznek részt az Isten országa terjesztésében. Az ifjú protestánsok öregekhez illő komolysággal, az öregek ifjúi lelkesedéssel állanak Sion falaira. E jelenség az üdvözítőnek a fügefáról mondott példázatát juttatja eszünkbe. Tekintsétek meg a fügefát és minden fákat, mikor immár bimbózni kezdenek, ti magatoktól megtudjátok, hogy közel van a nyár! Ezenkép, midőn az evangélium újjászüdő, a társadalmat minden rétegében általjáró kovászának terjedését látjuk, akkor mi is megtudhatjuk, hogy Isten országa egyre épül egyházunk kebelében.

Az egyházmegyei statisztika is mellette bizonyít, mert az egyházpolitikai törvények életbelé-
pése nem rontott semmit, sőt a mi rendkívül érdekes jelenség, a szórványokban élő hitsorsosaink is, a mi egyházunk javára kötöttek más vallásúakkal házasságot.

Majd az egyházmegyében egy év lefolyása alatt történt nevezetesebb mozzanatokot tárgyaló és mindvégig figyelmet keltő, nagy értékű jelentés után, az esperes és felügyelő választási iveket felbontó bizottság jelentette, hogy esperessé újabb hat évre Hering Lajos, felügyelővé báró Soly-mossy Ödön választatott meg, kik is rövid pro-

gramm beszédükkel óriási hatást keltve, a gyűlést továbbra is a szokott tapintattal vezették, a mire szükség is volt, annál is inkább, mivel a Komárom városi tanítói hivány ügye nagyobb s szenvedélyesebb vitát keltett, de elnöklő esperes úrnak sikerült az ügyet mégis elintézni.

Nagy lelkesedést keltett az a kijelentés, hogy Solymossy Ödön báró, míg az egyházmegye kebelébe tartozik, mindaddig évi 200 koronát ad a gyámintézet, illetőleg a papi nyugdíj alap javára. Dr. Kéler Zoltán, e hazában nemes, nagy szívről általán ismert fővárosi ügyvéd szinte évi 200 koronát ajánlott fel, egyházmegyénk számára.

A tanügyi, pénzügyi s számvetőségi jelentések meghallgatása után az ülés áhítatos imával véget ért.

Csáky Károly gróf váci püspök azt mondta beiktatáskor tartott pohárköszöntőjében, hogy „Leo pápától, Péter utódjától nyertem a kiküldetést, neki fogadtam hűséget és engedelmességet.“ Elfelejté már most is az új püspök, hogy kinevezést a magyar királytól kapta s annak kegyelméből kap olyan püspöki javadalmat is, hogy telik neki arra is, hogy 40 lóra álló alakítását első teendői közé kellett sorolnia. Az iránt a király és haza iránt is volnának talán kötelességei vagy mi?!

IRODALOM.

Magyar szó. „Törvényeink szentsége“ czim alatt a congrua kifizetése érdekében: „Két éve mult immár, hogy országunk törvényhozói megalkották a lelkészi fizetések kiegészítését elrendelő 1898. évi XIV. törvénycikket. — Nem akarok e törvény bírálatába boesátkozni, egyrészt mert a tapasztalat hiánya erre nem nyújt elegendő támpontot, másrészt meg azért sem, mert minden törvény jósága vagy rosszasága nagy részt annak végrehajtásától is függ, az 1898. évi 14 törvénycikk pedig fájdalom még igen távol van a végleges végrehajtástól. Egyet azonban már most is konstatálhatok, azt t. i., hogy a kérdéses törvény végrehajtása tekintetében eddig tett intézkedések minden kritikán aluliak, egyedül csak arra jók, hogy törvényeink szentségébe vetett naiv hitünket megingassák. — Igazán megszegyenítő, sőt megbélyegzők reánk lelkészekre, de még inkább a magas kormányra az a meg gondolatlan eljárás, a mit a kongrua-törvény végrehajtásánál elkövettek.

A törvény kinos megszülemlése után kiadatott a dicső jelszó, hogy az egyetemi képesítést nyert, a haza erkölcsi megnemesítésében, ország támasza, talpköve megteremtésében önzetlenül verejtékező papság nem három év mulva, hanem különös kegyelemből rögtön az első évben megkapja azt, a mit egy négy osztályt végzett írnök vagy

vasuti fékező már rég vagy megkapott, vagy meg is haladott, t. i. 600 forintokat. — Az év végén azonban, a midőn már türelmetlenül vártuk a biztosan és többszörösen megígért fizetéskiegészítést, az előrelátó miniszter kénytelen volt kijelenteni, hogy nemcsak a lelkészek türelme, de az ő előirányzott pénze is elfogyott — tehát nem fizethet. Ő azonban annyira kegyes mihozzánk, hogy kész érdekünkben azt az áldozatot is meghozni, hogy külön törvényben kér számunkra 100,000 forintot. Denique újra a szőnyegre kerültünk, újra kezdtek rólunk vitatkozni. Egyes szentelt vizitól csepegő s hozzánk ismeretes jóindulatot tanusító lapok elkezdtek szeliden emlegetni a papzsákok, a csúnya telhetetlenséget, sőt itt-ott szó esett a bálozó papkisasszonyokról is, mint a kik egyedül okai annak, hogy az ország drága idejét folyton foglaljuk mérhetetlen kívánságainkkal. — Végre sok porolás és pirulás után megkaptuk a második törvényt is, sőt hogy még gazdagabbak legyünk, ráadásul kaptunk egy fényes ígéretet is. Egy interpellációra adott válaszában ugyanis a miniszter helyett a vallás- és közoktatásügyi államtitkár az ország színe előtt nyíltan kijelentette, hogy a lelkészi congrua kérvények „a lehető legrövidebb idő alatt“ intéztetnek. — Méltóságos Uram, így tartják meg odafönn adott szavukat? Vagy talán méltóságod előtt fél év és még hozzá egy bizonytalan idő a lehető legrövidebb idő? — Nem akarok erősebb szavakat használni, de annyi tény, hogy az ily eljárás teljesen megfelel a „vaku-ly magyar“ elvnek. Azért, ha azt akarják, hogy keblünkben a magyar törvények szentsége és az adott szó kötelező erejében vetett hit megmaradjon, úgy igen kívánatosnak tartom az 1898. évi XIV. t.-cz. végre-valahára való becsületes elintézését.“

Kérdés.

Szükséges-e az egyházmegyei segélyegylet alapszabályait megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez fölterjeszteni (Alk. 16. §.) vagy pedig elég az egyházmegyei közgyűlés megerősítése?

ÜZENETEK.

Kézirat visszaküldésére nem vállalkozom.

S. K. Köszönöm a figyelmet! Verset nem kapok! — **T. G.** Megkaptam, s ki fogom adni. — **D. Gy.** Azt nem tehetem, nagyon sok féle a dolgom, gondom, külön kívánságot az előfizetés behajtására nézve nem tarthatok meg emlékezetemben; hiszen az egyik azt kívánja, hogy türelmesen

várjak az előfizetői díjra, sőt megnyugszik, ha figyelemztetem a mulasztásra s a másik meg azért panaszkodik, hogy miért vártam, s az előfizetés pontosan meg nem történvén: miért nem szüntetem meg a lap küldését; hogyan találjam én ki mindegyiknek a kedvét s hogyan tartsam emlékezetben?! Az előfizető a maga előfizetését és mulasztását csak könnyebben kísérheti figyelemmel, mint én egymagam annyiét; sokkal egyszerűbb módja van annak: mikor utalványt kap előfizetése lejárt, tessék az utalványon azonnal megküldeni. De mikor annyi utalványra, két levélre még csak választ sem kapok: akkor csak joggal tanácsolhatom, hogy ne méltóztassék különleges eljárást kívánni, hanem tessék az általános gyakorlathoz alkalmazkodni és idején megküldeni a díját. — **S. A.** köszönöm. — **G. M.** Megjelenik, de sorát kell varnia; sokkal régebben is várnak nálam cikkek! A levelet az illetőnek elküldtem. — **M. K.** A szives érdeklődést köszönöm; a hitelszövetkezetről kérem a cikket. A kérdésre a választ később is köszönettel fogadnám és kérem is!

Pályázat tanári állásra.

A szarvasi államilag segélyezett ág. h. ev. főgymnasiumnál latin-német és matematika physikai tanszékekre pályázhatni. Latin-német képzettségük hiányában latin magyar nyelvre képzetteknek van előnye. — A matematikai-physikai tanszékekre a nagym. miniszterium nevezi ki a pályázók közül az alkalmazandót. Ezért a folyamodvány a nagym. miniszteriumra czimzendő. — Az alkalmazandó rendes tanár évi díja 1200 frt törzsfizetés, 250 frt lakáspénz, 100 frtnyi ötödéves pótlék, mely utóbbi előny az alkalmazandó véglegesítésétől számít. A rendes tanárok törzsfizetése utóbb 1400—1600 frtig emelkedhetik. Üresedés és kiválóság esetén előléptetés van kilátás. Az intézetbe lépő az országos tanárnyugdijnak kötelezett tagja. — Csak ág. h. evangélikusok birnak kilátással véglegesítésre s oklevelesek a próbaév után figyelemben részesülnek. — Nem oklevelesek csak helyettesekül alkalmazhatók. Ezek évi díja 800 frt és 100 frt lakáspénz. — A pályázók életkorukra, vallásukra, tanulmányaikra, képesítésükre, egészségükre, eddigi szolgálataikra, hadkötelezettségükre vonatkozó irataikat augusztus hó 18-áig a főgymnasium igazgatójához küldjék. — A megválasztott hivatalát augusztus végén tartozik elfoglalni.

Szarvason, 1900. július 19.

Mikolay Mihály

főgym. felügyelő.

Pályázat.

Az orosházi ág. hitv. ev. egyház egy

TANÍTÓI ÁLLOMÁS

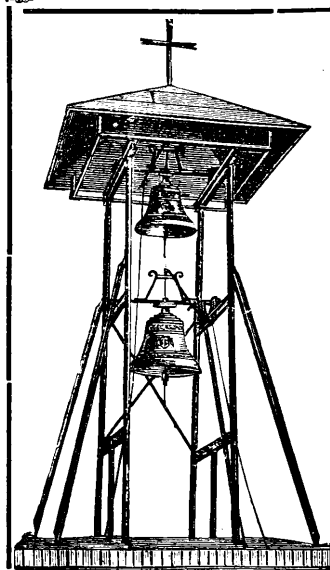
ideiglenes betöltésére pályázatot nyit. **Javdalma:** 1000 korona, egy szobából álló lakás vagy 200 korona lakáspénz, 40 fillér beiratásért, 16 fillér temetésért. — Az orgonálás kötelező. — Pályázatok **f. évi aug. hó 12-ig** az igazgató lelkészhez nyújthatók be.

1—1

NOVOTNY ANTAL

harangöntőde és vasharangállvány gyár
Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságú harangok újra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vert vaskoronákkal, úgy hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, mi által a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa föltalált

többször kitértetett, átlukasztott

szabadalmazott

harangjait,

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van, és így egy 200 Ko. egy ily 260 Ko. haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvaskoronáival felszerelését, vertvasharangállványokat minden nagyságú órharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak. — Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálók.

„Az zredves orsz. kiállításon Budapesten 1896.

MILLENNIUMI NAGYEREMMEL kitértetve.“

2. 24—14